

in bodo iskali služeb za svoje nemške rojake. Vsa ta organizacija pa nima le lepega človekoljubnega namena, preskrbeti služeb tistim, ki jih doma dobiti ne morejo, temveč odbor sam pove v svojem oklici, da bi novodošla inteligenca podkreipla nemštvo v tujih deželah. Vsa stvar torej meri na razširjenje nemštva po slovanskih deželah. Ti nemški izobraženci pojdejo na tuje za to, da pridobe novih pokrajin za nemštvo.

Daljni pomoček je nemško slovstvo. Le poglejmo po naših knjigotržnicah, povsod prevaguje nemško slovstvo. Pa poglejmo po naših boljših rodbinah, povsod najdemo nemške ilustrovane liste in nemške romane. Kako pogoste so pri nas nemške knjige, kako redke pa slovanske ali pa francoske. To nemško slovstvo mnogo pripomore, da se po slovanskih rodbinah, posebno pri nežnem spolu toliko nemški govori. Nemško slovstvo je že pridobilo mnogo Slovanov za nemštvo.

Daljni pripomoček za razširjanje nemštva so šole. Pri nas v Avstriji je šolstvo že od države preveč nemški organizovano. Šole so največ pripomogle, da se je materi Slaviji že izneverilo toliko sinov. Nemci pa niso bili zadovoljni s tem, kar store javne šole za nemštvo, temveč osnovali so svoj „Schulverein“, kateri snuje nemške šole po slovanskih krajih v vsej Avstriji in podpira učitelje na javnih šolah, kateri se odlikujejo v pospeševanju nemščine. Splošen nemški „Schulverein“ v Berlinu pa deluje za pospeševanje nemškega šolstva po tujem sploh. Na tisoče in tisoče nemških mark je že romalo v inozemstvo za podporo nemškega šolstva mej drugimi narodnostmi. V nemške šole se potem na razne načine vabijo in silijo nenemški otroci. V več krajih skrbi se jim za knjige ali celo za obleko. Na ta način se slednje leto nekaj otrok pridobi za nemštvo.

Misliti pa ne smemo, da Nemci podpirajo nemške šole le iz človekoljubnosti in ljubezni do šolstva, temveč imajo pri tem tudi svoje bolj sebične namene. Čim bolj se razširi nemštvo po tujem, tembolj se odpro pota tudi nemški trgovini po tujem, posebno nemški s'ovstveni izdelki bodo našli lažje kupcev. Razširjenje nemštva po tujem bode torej tudi v korist ožji nemški domovini.

Naši čitatelji sedaj razvidijo, da imajo Nemci dosti sredstev za razširjanje germanizacije in da se vedno ravnajo po besedah nemškega pesnika: „Das Vaterland muss grösser sein!“ Domovina, to seveda nemška, mora večja biti, to je njih vodilo. Vidno je pa tudi, da še ne bode pri nas kmalu konca boju proti napadajočemu nemštvu. Da pa bomo mogli vstrajati v tem boju, podpirajmo pred vsem ono, kar služi v utrdbo narodnosti, zlasti pa „Družbo sv. Cirila in Metoda“ in delajmo na to, da se sloga povrne mej nas, ker le sloga jači, nesloga tlači.

Politični pregled.

Državni zbor se snide v drugi polovici septembra in bode zboroval do konca novembra. V decembru se snidejo de-

želni zbori, ki bodo nadaljevali svoje zborovanje še po Božiči. Po končanem deželnozbornem zasedanju se snide zopet državni zbor.

Trutnovska novela. — Vlada predloži še jedenkrat češk mu deželnemu zboru predlogo o osnovi okrožnega sodišča v Trutnovu, predno državnemu zboru predloži premembo zakonov o osnovi novih sodišč in razdelitvi sodnih okrajev.

Dunajski mestni zastop. — Mej dunajskim mestnim zastopom ali prav za prav županstvom in pa namestništvom je tak razpor, da se najbrž ne bole dal drugače poravnati, da odstopi dunajski župan. Poslednji se je zameril namestništvu, ker je imel navado, da je odgovarjajoč na interpelacije krivde mestno uprave opravičeval z ovirami, ki jih dela namestništvo.

Občna volilna pravica. — Po raznih časopisih se razpravlja vprašanje o razširjenji volilne pravice oziroma o vvedenji občne volilne pravice. Neki dunajski konservativen list priporoča, da bi volili vsi tisti, ki so izpolnili 35 leto in so oženjeni. Volilno pravico bi pa imeli tudi tisti neoženjenci, ki se po svojem stanu ali storjeni redovni obljudi ne smejo ženiti.

Kallayevo potovanje v Bosno. — Skupni finančni minister pl. Kallay je odpotoval v Bosno, da si ogleda tamošnjo upravo in tamošnje razmere sploh. Ostal bode v Bosni dva meseca.

Kollarjeva slavnost. — Ogerska vlada je strogo prepovedala vse slavnosti ob stoletnici Kollarjevega rojstva. V Turčanski Šmartin in pa v Moševce je bila poslala žandarmer. Tujcem je strogo zabranila vhod v slovaško „Besedo“ (čitalnico) v Turčanskem Šmartinu in pa v Kollarjevo rojstno hišo. Povsod so bili nastavljeni žandarmi.

Civilni zakon na Ogerskem. — Vlada je že izdelala predlogo o obveznem civilnem zakonu, ali dosedaj še ni dobila vladarjevega dovoljenja, da jo sme predložiti zbornici. V vladnih krogih so baje v skrbeh, kako bi dobili to dovoljenje.

Srbija. — V srbski skupščini bila je te dni prav burna debata. Vlada predložila je skupščini predlog najeti 44 milijonov frankov. Naprednjaki so strogo kritikovali finančno upravo in trdili, da slabšega gospodarjenja še ni bilo v Srbiji, kakor sedaj, ko gospodarijo radikanci. Radikanci sami, prav močno v zagati zaradi teh očitanj, so se skušali opravičiti. Skupščina vzprejela je na to z večino glasov vladen predlog.

Shod socialistov v Curihu (Švica). — Minolo nedeljo se je vršil v Curihu shod socialistov. Udeležilo se ga je nad 600 delegatov raznih socialističkih društev iz vseh evropskih držav; zastopana je bila po mnogih odposlancih tudi Avstrija. Na shodu posvetovalo se je o osemurnem delavniku, o praznovanju prvega majnika, o politični taktiki socialistov, o vedenju socialistov v slučajih vojne, o urejenju ženskega dela, o razvoju narodnih in mejnarodnih društev in o mejnarodni organizaciji socialistov. Shod završil se je povsem mirno.

Italija. — V Rimu teče te dni pravda proti upravitelju Tanlongo in blagajniku Lazzaroni, ki sta pri romanski banki izdala več bankovcev, kakor bi jih bila smela in tako banko oškodovala za 28,596.105 lir. Mnogo tega denarja porabilo se je v politične namene strankarske. Tako zatoženca trdita, da sta velike svote podajala raznim ministrom.

Francija, ki nas je zadnji čas presenetila že s tolikimi škandali, vznemirja ravno sedaj ves svet zopet z novim prav delikatnim škandalom. Tajnik policijskega ravnatelja v Parizu, Dupas, je izdal brošuro, ki utegne postati usodepolna za sedanjo francosko republikansko vlado. Dupas imel je namreč pri preiskavi panamske atere nalogo, da vjame ubeglega Artona, ki je bil pri af-ri prav močno prizadet. Dupas prepotoval je vso Evropo in zasledoval Artona in dasi je mnogokrat prišel ž njim skupaj, ga vendar ni vjel, ker naročila mu je tako vlada. Ti-

ralnica, ki se je tem povodom izdala o Artonu je bila nalašč popolnoma napačno napravljena. V nji bil je Arton nalašč tako popisan, da ga ni bilo spoznati, tudi fotografija se nalašč ni dodala, da si jih je policija imela več v rokah. Ko je Arton obljubil, da svojih zapiskov ne bo porabil zoper republiko, je minister Ribot Dupasu naročil, da naj gleda, da Arton ne bo vjet. Vlada je Artonu za njegove zapiske obljubila 100 000 frankov in dala zagotovilo, da ga ne bo vjela in tirala pred sodišče. — Ta razkritja, katera Dupas opisuje prav natančno v napominani brošuri, naredila so povsod na Francoskem velikanski vtis. Če se republikanska vlada še za časa zadostno ne opraviči pred narodom, je prav verjetno, da more cela stvar imeti pri bližnjih bodočih volitvah zle posledice za republiko. Monarhisti, ki so škandal uprizorili, so potem dosegli svoj namen.

Korintski prekop otvorili so prav slovesno dne 7. avgusta t. l. Prisustovali so slavnosti grški kralj, kraljica, prestolonaslednik in ministri ter diplomatski zastopniki raznih držav. — Prekop korintske merske ožine je za trgovino z jutrovimi deželami prevelike važnosti. Prej je vsaka ladija, ki je došla iz Jonskega morja in bila namenjena v Egejsko morje, morala pluti okrog južne Grške. Zdaj, ko se je napravil korintski prekop, plule bodo ladije lahko preko tega. Vsaka ladija prihrani si bode z novo potjo kakih 16 ur. Nova pot je razun tega, da je krajša, tudi veliko varnejša. Na prekop korintske ožine mislilo se je že pred 2000 leti. Osnovano se je zadnje desetletja več družb v namen, da prekopljejo to ožino, a vse so razpale. Še le družba ustanovljena l. 1889. je stvar dokončala. Prekop stal je 63 milijonov frankov.

Sijam v Aziji. — Francoska in anglška vlada sta se mirnim in to prav kratkim potom sporazumeli glede sijamskih razmer in tako s tem preprečili vsako vojno. Pri celi stvari postopali ste obe vladi prav častno in s tem gotovo pridobili pri svojih narodih veliko zaupanje.

Obrtnija.

C. kr. obrtna strokovna šola za lesno industrijo v Ljubljani

je dne 29. minolega meseca sklenila svoje šolsko leto. Iz letnega izveštja posnemamo, da je potovalni učitelj za dovrševalna dela pri izdelkih lesne industrije, g. Benedikt Kölbl, bival po naročilu visoke naučne uprave od dne 6. do 29. julija na zavodu in poučeval učence IV. tečaja o pozlačevanju in stafiranju. Sicer se učni red in urni načrt strokovne šole v minulem letu ni v ničemur izpremenil.

Učenci III. in IV. letnika so redno dobivali naloge v komponiranju raznoterih predmetov, tičočih se njihove stroke. Dale so se nastopne domače naloge:

a) Strugarji so narisali: biljardno nogo, taktirsko paličico, stolček za klavir, šahove figure, balustrado in kolovrat.

b) Rezbarji so narisali: ovalno in štirioglato kartušo, nasadek, obstransko oporo, pilasterski kapitelj, lizéno, ploskorezljan okvir, vraten vkladek, frizni nakit, pilasterski vkladek, štirioglat in ovalen s predrto rezbo, rezljano naslonilo pri stolu, stebersko deblo, bogat vkladek z detajli in narezano kaseto.

c) Mizarji so narisali: intarzijo v dan vkladek, vhodna vrata pri prodajalnici, posteljo v nemški renesanci, popoln stenski oboj, zofo z visokim naslonilom in s pripadno mizo, vhodna hišna vrata in izpovednico v gotskem zlogu.

Ravnatelju Ivanu Šubicu je dovolilo visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje potno štipendijo, da je posetil južno in zapadno Nemčijo in del Švice. Mimo družega ustavil se je v Monakovem, Norimberku, Würzburgu, Mogunciji, Kolonji, Heidelbergu, Speyru, Strassburgu, Kostnicah, Curichu in Luzernu, povsod proučuje one zavode, zbirke in ona podjetja, iz katerih je mogel zajemati novih vzpodbud in novega pouka.

Z učenci IV. letnika se je priredil izlet v Kranj, da so se posnela zanimljiva vrata pri stanovanju v hiši števil. 2 na Glavnem trgu in pripadni plafond iz l. 1638. Pod vodstvom g. E. Cigoja so učenci prerisali rečene predmete, mimo tega jih je ravnatelj fotografiral. Prvi rezultat teh del je kot artistiška priloga priložen letošnjemu letnemu izveštju.

Koncem šolskega leta so si učenci III. in IV. letnika ogledali delavnice tukajšnjega c. in kr. dvornega založnika in tvorničarja Ivana Mathiana in fabriko stavbinskih podjetnikov bratov Tönnies v Ljubljani. Lastniki imenovanih zavodov so dali drage volje dovoljenje za ogledovanje.

Razmerje med šolo in obrtniki ljubljanskimi ter obrtniki na deželi se razvija normalno. Prvotni presodki ginejo od leta do leta in vidno se večja število onih obrtnikov, ki uporabljajo zavodove pomočke. Vrh tega treba je zabeležiti veseli prikaz, da so znamenite tukajšnje firme vzprejele nekatere prvih absolventov strokovne šole za pomožne delavce in se tako neposredno lahko prepričale o zavoda tvorni zmožnosti, kar utegne strokovni šoli le koristiti.

Izmed zasebnih del, katera so zvršile učne moči v interesu strokovne šole, omenjamo nastopnih:

Ravnatelj je narisal različna umetno ključavničarska dela za tukajšnjo firmo, mej njimi kapelično ograjo in obhajilna vratica, zvršil dokaj nariskov šoli za umetno vezenje in šivanje čipek, katera je podrejena njega vodstvu in izdelal mnogo detajlov za praktiška dela, zvršena na rečeni strokovni šoli.

C. kr. strokovni učitelj Julij Springer je načrtal učni navod, potreben za pouk v arhitektonskem oblikoslovju in zrisal več povečanih predlog za ta predmet, komponiral tri okvire za nadpisne table, katere so potem zvršili njegovi učenci, izumil dve oltarski skici za kapelo tukajšnje prisilne delavnice in v reliefu modeliral madono po sliki umršega domačega slikarja Jurija Šubica.

C. kr. strokovni učitelj C. Mis je modeliral podobo madone in kip slikarja Jurija Šubica, načrtal 19 stvari v žgalni tehniki, uporabivši staroslovanske vezne motive ter jih zvršil za tehnološki obrtni muzej na Dunaji, izumil tabernakelj za župno trnovsko cerkev v Ljubljani (zvršil